

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU
WYDANE W 2016 ROKU**

Warszawa 2017

Opracowała
Agnieszka Sikora

Akceptowała
Izabela Tomczyk
Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie.....	5
1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników.....	8
1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy....	14
1.2. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych.....	31
2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS.....	47

Wprowadzenie

Przedmiotem opracowania są orzeczenia stwierdzające uszczerbek na zdrowiu powstały na skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych wydane ubezpieczonym w 2016 r.

Orzeczenie stwierdzające uszczerbek na zdrowiu wydawane jest przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską ZUS. Na podstawie bezpośredniego badania poszkodowanego i posiadanej dokumentacji medycznej ustala się stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu* oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Ocena stopnia uszczerbku na zdrowiu dokonywana jest dopiero po zakończeniu leczenia i ewentualnej rehabilitacji ubezpieczonego.

Stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustalony jest według oceny procentowej, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 kwietnia 2013 r. Tabela ta określa dolną i górną granicę stopnia uszczerbku na zdrowiu, zależnie od rodzaju uszkodzenia czy naruszenia sprawności poszczególnych narządów człowieka.

Jeżeli wypadek przy pracy lub chorobowa zawodowa spowodowały uszkodzenie kilku kończyn, narządów lub układów, ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu określony jest jako suma procentów uszczerbku poszczególnych uszkodzeń, z ograniczeniem do 100%.

Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu, na mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U 2015 r., poz.1242), stanowią podstawę do przyznania jednorazowego odszkodowania powypadkowego wypłacanego przez ZUS.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ustalana jest raz w roku i ogłaszana przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

* za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się naruszenie sprawności organizmu nie rokujące poprawy, natomiast za długotrwały uszczerbek na zdrowiu takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie.

Przeciętne wynagrodzenie ogłaszane jest dla celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski przez Prezesa GUS i stosowane do ustalenia kwoty jednorazowego odszkodowania poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Kwota jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu) w analizowanym okresie wynosiła:

- od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. – 757 zł,
- od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. – 780 zł.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ulega zwiększeniu o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego była ona ustalona, w przypadku gdy ustalony wcześniej uszczerbek na zdrowiu stanowiący podstawę przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych w wyniku dalszego pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego.

Jednorazowe odszkodowanie ulega również zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej ubezpieczonemu została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

W opracowaniu poddano analizie orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników ZUS w 2016 r. uwzględniając wiek i płeć poszkodowanych, okoliczności powstania uszczerbku, wysokości orzeczonego uszczerbku w powiązaniu z rodzajem doznanych urazów oraz przestrzenne zróżnicowanie orzeczeń powypadkowych.

Ponadto w tablicy 27 przedstawiono jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS w 2016 r. z uwzględnieniem liczby odszkodowań oraz ogólnej kwoty wypłat, w korelacji z okolicznościami powstania uszczerbku na zdrowiu oraz rodzajem jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

* * *

Zastosowany w opracowaniu:

- termin „nieustalone zjawisko” – oznacza brak informacji, zniekształcenie informacji lub niepoprawną identyfikację w przyjętych słownikach (np. w słowniku województw, wieku, płci, itp.),
- znak umowny – kropka (.) – oznacza brak informacji wiarygodnych.

***Uwaga:** Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".*

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników

W 2016 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 85,4 tys. orzeczeń powypadkowych (czyli o 2% mniej niż w 2015 r.), w tym 76,1% (65,0 tys.) to orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu a 23,8% (20,3 tys.) orzeczenia stwierdzające jego brak.

Uwzględniając okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu, liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy wyniosła 83,2 tys. orzeczeń (tj. o 2,1% mniej niż w 2015 roku), natomiast z tytułu chorób zawodowych – wyniosła 2,2 tys. orzeczeń (czyli o 1,4% więcej niż w roku poprzednim).

Wśród osób z orzeczoną uszczerbką na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 67,7% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu określony na podstawie wydanych orzeczeń powypadkowych wyniósł 5,5% uszczerbku. Jego wysokość była zróżnicowana w zależności od płci i od okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. I tak, dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,0% uszczerbku, zaś dla kobiet – 4,4% uszczerbku. W przypadku uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,0% uszczerbku, zaś powstałego w wyniku choroby zawodowej – 18,8% uszczerbku.

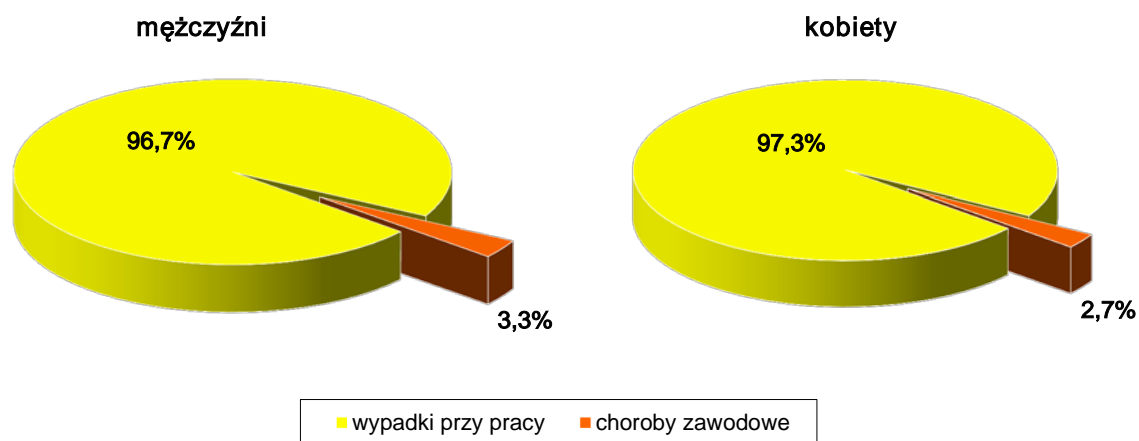
Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 43,1 roku, przy czym średni wiek mężczyzn wyniósł 42 lata, a średni wiek kobiet – 45,3 roku. Istotny wpływ na wysokość średniego wieku (podobnie jak w przypadku przeciętnego uszczerbku) miały okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. W przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 58,2 roku (dla mężczyzn – 59,1 roku, dla kobiet – 55,9 roku).

W 2016 r. liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) dla ogółu Polski wyniosła 517 orzeczeń. W porównaniu z 2015 r. obserwujemy ich spadek o 4,6%. Najczęściej orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu – w przeliczeniu na 100 tys. pracujących – wydawane były przez lekarzy orzeczników w województwie wielkopolskim (727 orzeczeń), podlaskim (689 orzeczeń) oraz lubelskim i warmińsko-mazurskim (po 679 orzeczeń); najrzadziej natomiast w województwie opolskim (251 orzeczeń), mazowieckim (272 orzeczenia), oraz małopolskim (378 orzeczeń).

TABL. 1 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W LATACH 2015 - 2016

Okoliczności powstania uszczerbku a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia powypadkowe ustalające:		
			uszczerbek na zdrowiu	brak uszczerbku na zdrowiu	nieustalona ocena
OGÓŁEM	2015	87 228	66 175	20 951	102
	2016	85 445	65 032	20 299	114
	a	98,0	98,3	96,9	111,8
wypadki przy pracy	2015	85 057	64 209	20 802	46
	2016	83 242	63 025	20 164	53
	a	97,9	98,2	96,9	115,2
choroba zawodowa	2015	2 120	1 966	149	5
	2016	2 150	2 007	135	8
	a	101,4	102,1	90,6	160,0
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	2015	51	-	-	51
	2016	53	-	-	53
	a	103,9	-	-	103,9

Rys. 1 Struktura orzeczeń powypadkowych ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych przez lekarzy orzeczników w 2016 roku według płci osób poszkodowanych oraz okoliczności powstania uszczerbku



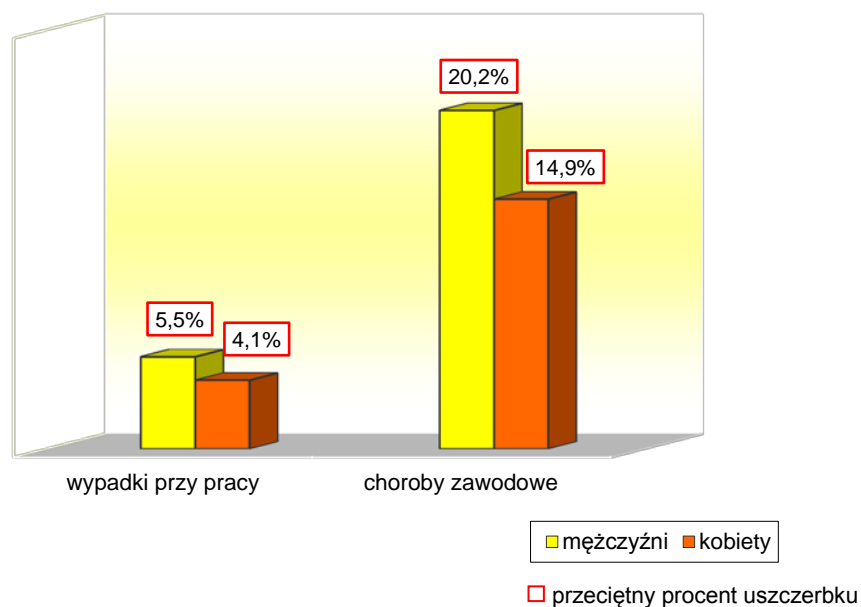
TABL. 2 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW

Okoliczności powstania uszczerbku	Ogółem		Orzeczenia powypadkowe ustalające:				
			uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM							
OGÓŁEM	85 445	100,0	65 032	100,0	20 299	100,0	114
wypadki przy pracy	83 242	97,4	63 025	96,9	20 164	99,3	53
choroba zawodowa	2 150	2,5	2 007	3,1	135	0,7	8
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	53	0,1	-	-	-	-	53
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	56 610	100,0	44 032	100,0	12 504	100,0	74
wypadki przy pracy	55 055	97,3	42 600	96,7	12 419	99,3	36
choroba zawodowa	1 521	2,7	1 432	3,3	85	0,7	4
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	34	0,1	-	-	-	-	34
KOBIETY							
OGÓŁEM	28 804	100,0	20 973	100,0	7 794	100,0	37
wypadki przy pracy	28 164	97,8	20 403	97,3	7 744	99,4	17
choroba zawodowa	624	2,2	570	2,7	50	0,6	4
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	16	0,1	-	-	-	-	16
nieustalona płeć							
OGÓŁEM	31	100,0	27	100,0	1	100,0	3
wypadki przy pracy	23	74,2	22	81,5	1	100,0	-
choroba zawodowa	5	16,1	5	18,5	-	-	-
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	3	9,7	-	-	-	-	3

TABL. 3 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU

Wyszczególnienie	Ogółem		uszczerbek na zdrowiu powstały wskutek:			
			wypadków przy pracy		chorób zawodowych	
	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach
OGÓŁEM	5,5	43,1	5,0	42,6	18,8	58,2
Mężczyźni	6,0	42,0	5,5	41,4	20,2	59,1
Kobiety	4,4	45,3	4,1	45,0	14,9	55,9

Rys. 2 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu według płci osób poszkodowanych i okoliczności powstania uszczerbku

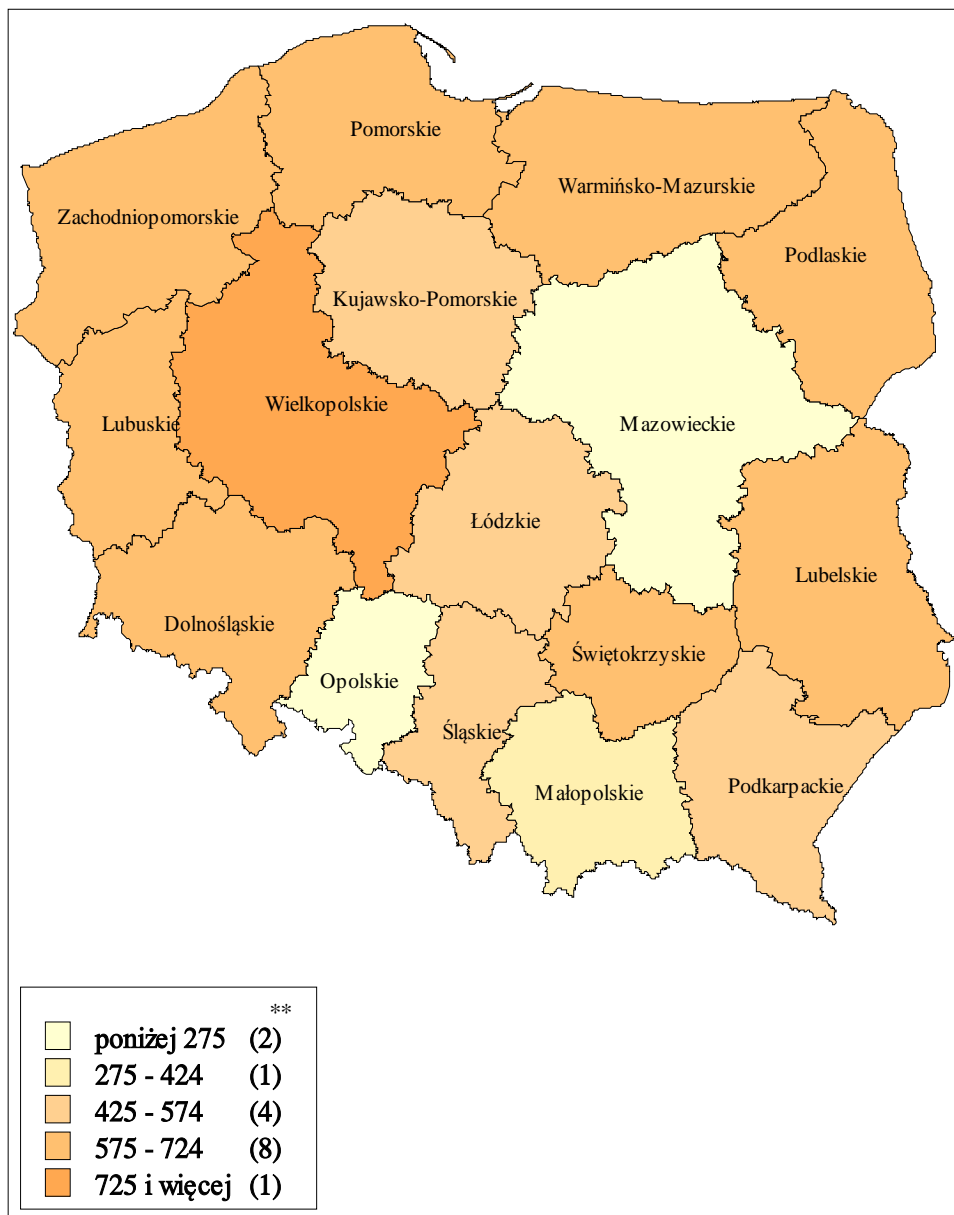


**TABL. 4 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH*
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem	Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓLEM	65 032	517
Dolnośląskie	6 663	654
Kujawsko-pomorskie	3 109	501
Lubelskie	3 569	679
Lubuskie	1 925	618
Łódzkie	3 424	428
Małopolskie	4 128	378
Mazowieckie	5 967	272
Opolskie	714	251
Podkarpackie	3 055	533
Podlaskie	2 050	689
Pomorskie	4 946	647
Śląskie	8 274	516
Świętokrzyskie	2 170	670
Warmińsko-mazurskie	2 577	679
Wielkopolskie	9 426	727
Zachodniopomorskie	3 035	607

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.3 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących*
według województw**



* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

Pojęciem wypadku przy pracy określa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

W 2016 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 83,2 tys. orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy, z czego 75,7%, tj. 63,0 tys. stanowiły orzeczenia stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu. W porównaniu z rokiem poprzednim obserwujemy spadek liczby orzeczeń powypadkowych wydanych z tytułu wypadków przy pracy o 2,1%, zaś orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu o 1,8%.

W badanej zbiorowości z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy zdecydowaną większość, podobnie jak w 2015 r. stanowili mężczyźni – 67,6% ogółu badanych.

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadków przy pracy kształtował się na poziomie 5,0% (w przypadku mężczyzn wyniósł 5,5% uszczerbku, a w przypadku kobiet – 4,1% uszczerbku).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w województwie łódzkim i świętokrzyskim – po 5,8% uszczerbku, najniższy natomiast w województwie zachodniopomorskim – 4,5% uszczerbku.

Na podstawie analizy miar pozycyjnych danych jednostkowych możemy określić, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (kwartył pierwszy Q1) ocena procentowa orzeczonego uszczerbek na zdrowiu kształtowała się na poziomie nie wyższym niż 2,0% uszczerbku. W połowie orzeczeń (mediana Me) stopień uszczerbku na zdrowiu ustalono w granicy nie większej niż 3,5% uszczerbku.

W przypadku $\frac{3}{4}$ liczby orzeczeń (kwartył trzeci Q3) stopień orzeczonego uszczerbku nie przekroczył 5,4% uszczerbku.

Wśród wszystkich orzeczeń ustalających uszczerbek powstały w wyniku wypadków przy pracy dominującym (dominanta D) był uszczerbek w wysokości 4,9%.

W porównaniu z 2015 r. nastąpiła zmiana struktury wiekowej populacji z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu. Najliczniejszą, tj. 25,6% grupę stanowiły osoby w wieku 50-59 lat (w 2015 r. – 26,0% stanowiły osoby w wieku 30-39 lat). Przy czym mężczyźni ulegali wypadkom przy pracy najczęściej w wieku 30-39 lat. Stanowili oni 27,2% populacji.

Średni wiek osób z orzeczoną w wyniku wypadków przy pracy uszczerbkiem wyniósł 42,6 roku; średni wiek mężczyzn – 41,4 roku, natomiast kobiet – 45 lat.

W przypadku 93,3% orzeczeń uszczerbek nie przekroczył 10,0%, z czego 56,1% stanowiły orzeczenia z uszczerbkiem w granicach 0,5% do 4,0%.

Uszczerbek na zdrowiu spowodowany wypadkiem przy pracy najczęściej dotyczył: uszkodzeń kończyny dolnej – 38,8% ogółu orzeczeń, urazów śródreczę i palców – 30,3% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 14,9%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,5%, 3,2%, 6,7%.

Średni wiek osób, które doznały wymienionych wyżej urazów to odpowiednio: 43 lata, 40,2 roku, 46,2 roku.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w przypadku uszkodzeń narządów moczowo-płciowych (28,4% uszczerbku), uszkodzeń narządu wzroku (17,4% uszczerbku) oraz uszkodzeń miednicy (17,0% uszczerbku).

Najniższy średni wiek poszkodowanych odnotowano wśród osób z ostrymi zatruciami – 39,8 roku, natomiast najwyższy w przypadku osób z uszkodzeniem klatki piersiowej – 48,1 roku.

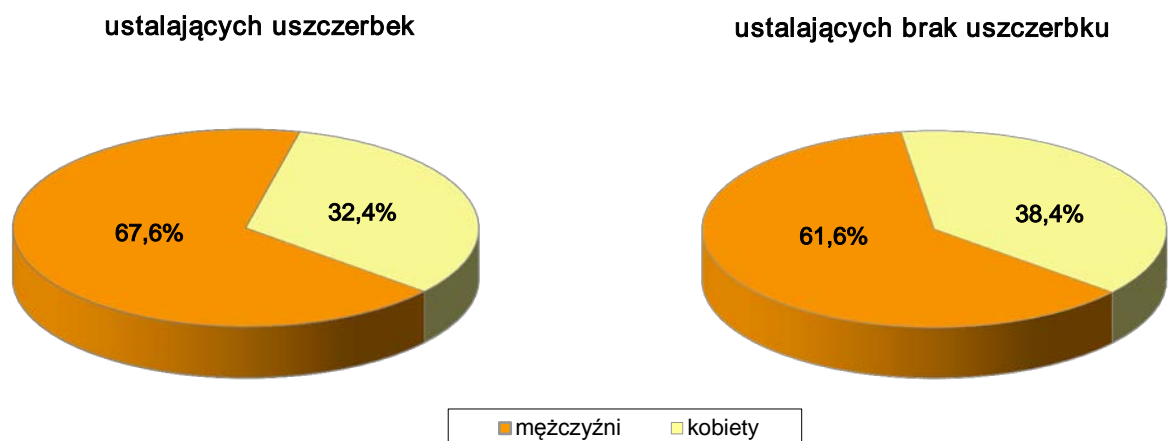
Najwięcej orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy wydawanych było przez lekarzy orzeczników w woj. wielkopolskim – 14,7% ogółu orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy, śląskim – 11,9% oraz dolnośląskim – 10,2%; najmniej natomiast w woj. opolskim – 1,1% oraz lubuskim – 3,0%. Analizując orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) obserwujemy, że najczęściej uszczerbek orzekano w woj. wielkopolskim (715 orzeczeń), podlaskim (685 orzeczeń) oraz warmińsko-mazurskim (667 orzeczeń); najrzadziej w woj. opolskim (248 orzeczeń), mazowieckim (267 orzeczeń) oraz małopolskim (360 orzeczeń).

Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych dla całej Polski z tytułu wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących wyniosła 501 orzeczeń i w porównaniu z 2015 r. była niższa o 4,8%.

TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z WYPADKAMI PRZY PRACY

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	83 242	63 025	75,7	20 164	24,2	53	0,1
Mężczyźni	55 055	42 600	77,4	12 419	22,6	36	0,1
Kobiety	28 164	20 403	72,4	7 744	27,5	17	0,1
nieustalona płeć	23	22	95,7	1	4,3	-	-

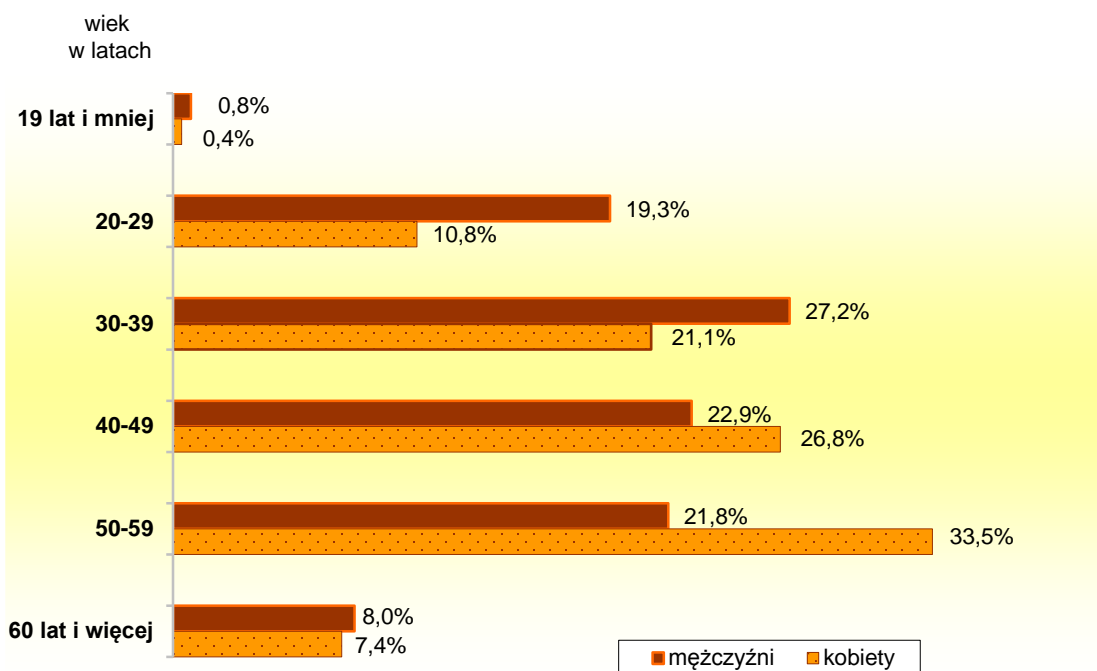
Rys. 4 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy



TABL. 6 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	63 025	5,0	42 600	5,5	20 403	4,1	22
z tego:							
19 lat i mniej	414	3,1	335	3,3	79	2,3	-
20-29	10 410	4,2	8 211	4,5	2 196	3,4	3
30-39	15 898	4,6	11 590	4,9	4 304	3,7	4
40-49	15 221	5,0	9 749	5,5	5 468	4,0	4
50-59	16 143	5,6	9 306	6,4	6 836	4,5	1
60 lat i więcej	4 929	6,9	3 409	7,5	1 520	5,5	-
nieustalony wiek poszkodowanych	10	.	-	-	-	-	10
Średni wiek	42,6	x	41,4	x	45,0	x	x

Rys. 5 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy



**TABL. 7 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG JEGO
WYSOKOŚCI W LATACH 2015-2016**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2015	64 209	43 829	20 356	24
	2016	63 025	42 600	20 403	22
	a	98,2	97,2	100,2	91,7
do 10	2015	59 941	40 275	19 651	15
	2016	58 828	39 080	19 730	18
	a	98,1	97,0	100,4	120,0
11-20	2015	2 984	2 387	595	2
	2016	2 944	2 372	570	2
	a	98,7	99,4	95,8	100,0
21-30	2015	631	559	68	4
	2016	619	554	65	-
	a	98,1	99,1	95,6	-
31-40	2015	287	267	20	-
	2016	293	275	18	-
	a	102,1	103,0	90,0	-
41-50	2015	140	127	13	-
	2016	112	105	7	-
	a	80,0	82,7	53,8	-
51-60	2015	81	77	4	-
	2016	76	70	6	-
	a	93,8	90,9	150,0	-
61-70	2015	47	46	1	-
	2016	48	46	2	-
	a	102,1	100,0	200,0	-
71-80	2015	20	19	1	-
	2016	33	31	2	-
	a	165,0	163,2	200,0	-
81-90	2015	14	14	-	-
	2016	19	17	2	-
	a	135,7	121,4	-	-
91-100	2015	64	58	3	3
	2016	53	50	1	2
	a	82,8	86,2	33,3	66,7

TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU I PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	63 025	100,0	42 600	100,0	20 403	100,0	22
do 4	35 348	56,1	23 268	54,6	12 071	59,2	9
5-10	23 480	37,3	15 812	37,1	7 659	37,5	9
11-20	2 944	4,7	2 372	5,6	570	2,8	2
21-30	619	1,0	554	1,3	65	0,3	-
31-40	293	0,5	275	0,6	18	0,1	-
41-50	112	0,2	105	0,2	7	0,0	-
51-60	76	0,1	70	0,2	6	0,0	-
61-70	48	0,1	46	0,1	2	0,0	-
71-80	33	0,1	31	0,1	2	0,0	-
81-90	19	0,0	17	0,0	2	0,0	-
91-100	53	0,1	50	0,1	1	0,0	2

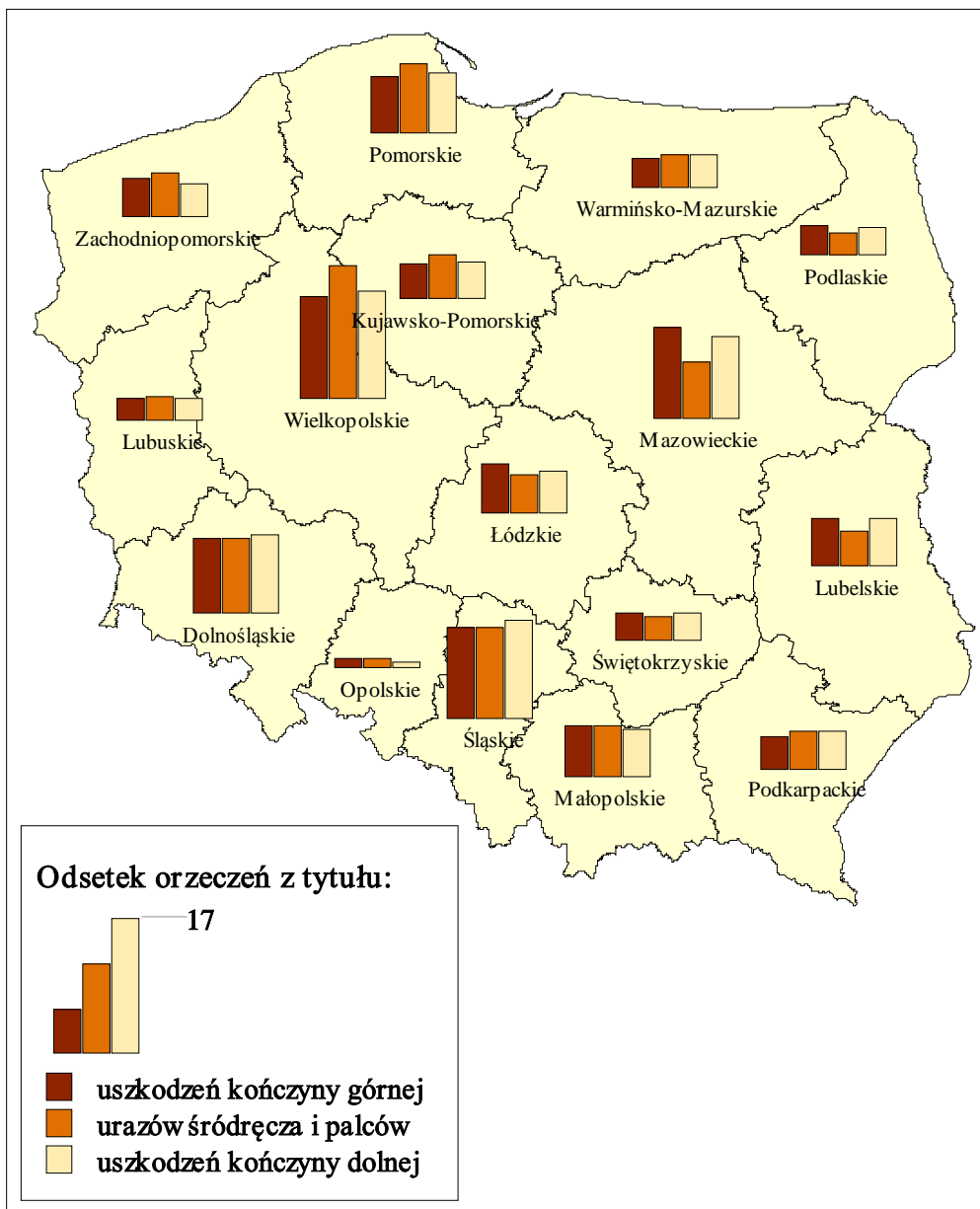
TABL. 9 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	42,6	41,4	45,0
do 4	41,0	39,6	43,6
5-10	44,4	43,2	46,9
11-20	46,2	45,5	49,4
21-30	46,0	45,6	49,8
31-40	45,4	45,4	45,3
41-50	46,6	46,5	48,4
51-60	46,3	46,3	47,2
61-70	44,5	44,8	37,5
71-80	46,1	45,6	53,5
81-90	49,1	50,2	39,0
91-100	45,2	44,9	61,0

**TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
RODZAJÓW URAZÓW ORAZ PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
uszkodzenia głowy	1,6	1,6	1,6
uszkodzenia twarzy	4,9	5,2	4,1
uszkodzenia narządu wzroku	0,9	1,2	0,3
uszkodzenia narządu słuchu	0,2	0,3	0,1
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	0,9	1,2	0,3
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	0,5	0,6	0,2
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	0,1	0,1	0,0
ostre zatrucia i ich następstwa	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	6,0	5,6	6,9
uszkodzenia miednicy	0,3	0,4	0,1
uszkodzenia kończyny górnej	14,9	13,7	17,5
śródręcze i palce	30,3	33,3	23,9
uszkodzenia kończyny dolnej	38,8	36,2	44,3
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	0,4	0,4	0,4
nieustalony rodzaj urazu	0,2	0,2	0,2

Rys.6 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw i najczęściej występujących rodzajów urazów



**TABL. 11 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU
POWSTAŁEGO W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	5,0	5,5	4,1
uszkodzenia głowy	13,1	15,8	7,1
uszkodzenia twarzy	2,8	3,0	2,4
uszkodzenia narządu wzroku	17,4	17,8	14,1
uszkodzenia narządu słuchu	14,5	15,5	10,2
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przetyku	16,2	19,1	5,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,3	13,6	10,9
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	12,9	13,1	12,1
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	28,4	29,6	6,0
ostre zatrucia i ich następstwa	10,7	10,5	11,3
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	9,2	6,3
uszkodzenia miednicy	17,0	17,7	12,6
uszkodzenia kończyny górnej	6,7	7,1	6,2
śródręcze i palce	3,2	3,4	2,5
uszkodzenia kończyny dolnej	4,5	4,9	3,7
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	9,3	10,7	6,4

**TABL. 12 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW
PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	42,6	41,4	45,0
uszkodzenia głowy	44,4	43,8	45,5
uszkodzenia twarzy	40,6	39,4	44,0
uszkodzenia narządu wzroku	42,6	42,1	45,9
uszkodzenia narządu słuchu	46,5	45,6	50,4
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	39,9	38,9	44,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	48,1	48,1	48,4
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	42,6	42,4	44,3
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	43,9	43,7	47,0
ostre zatrucia i ich następstwa	39,8	40,8	37,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	43,1	42,9	43,5
uszkodzenia miednicy	47,3	46,7	51,4
uszkodzenia kończyny górnej	46,2	44,3	49,3
śródręcze i palce	40,2	39,6	42,0
uszkodzenia kończyny dolnej	43,0	41,6	45,3
porażenia lub niedowładny poszczególnych nerwów obwodowych	42,9	42,3	44,3

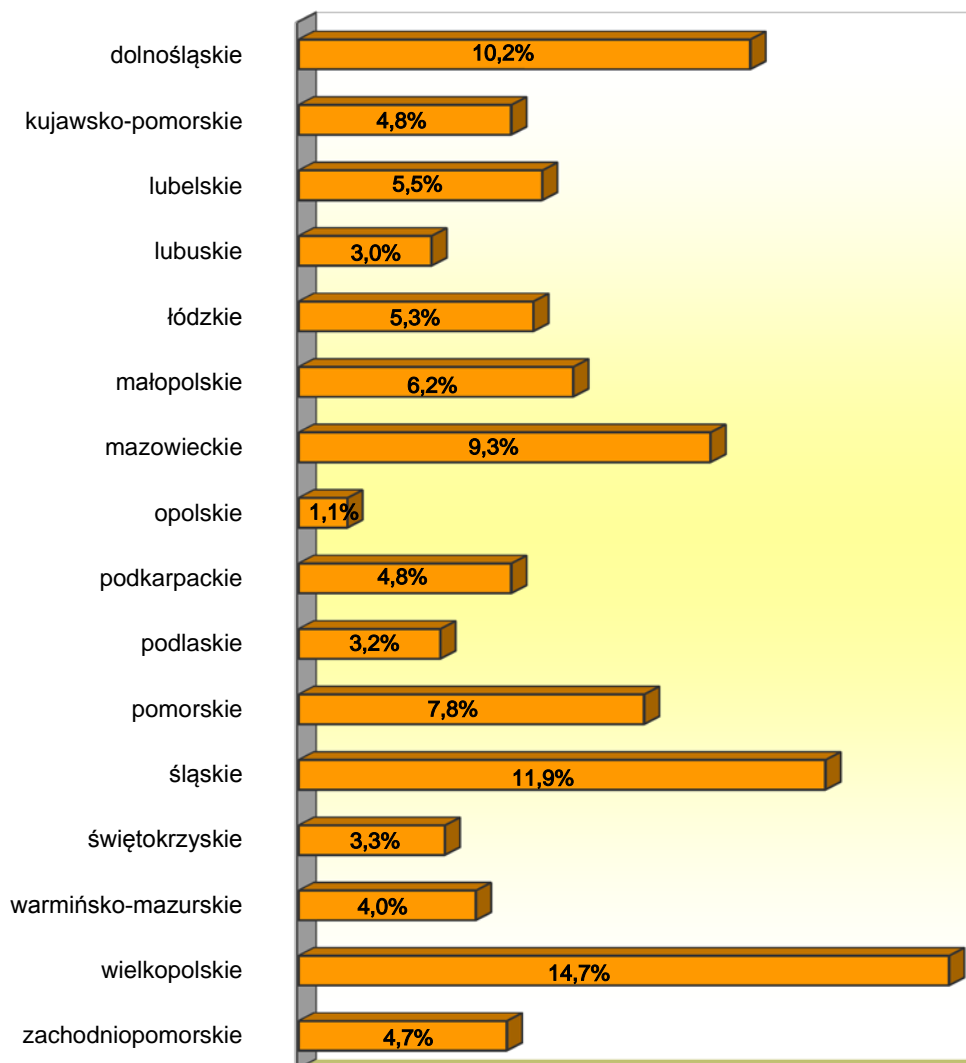
**TABL. 13 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU WEDŁUG WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	wiek osób poszkodowanych					
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	5,0	3,1	4,2	4,6	5,0	5,6	6,9
uszkodzenia głowy	13,1	5,0	14,4	13,3	10,4	13,2	15,4
uszkodzenia twarzy	2,8	1,8	2,6	2,6	2,9	2,8	3,6
uszkodzenia narządu wzroku	17,4	5,0	15,3	15,4	16,2	19,8	24,7
uszkodzenia narządu słuchu	14,5	-	12,8	10,5	10,0	15,5	23,5
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	16,2	-	8,0	12,4	22,5	12,7	60,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,3	-	13,4	13,3	13,9	12,5	14,8
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	12,9	8,3	14,0	11,6	13,3	13,1	13,6
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	28,4	10,0	30,6	30,5	16,2	29,7	35,0
ostre zatrucia i ich następstwa	10,7	-	10,0	9,3	11,5	13,3	-
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	6,3	7,9	7,4	7,9	8,8	9,7
uszkodzenia miednicy	17,0	-	17,9	17,0	18,1	13,3	22,9
uszkodzenia kończyny górnej	6,7	6,1	6,1	6,4	6,5	6,9	7,8
śródręcze i palce	3,2	2,7	3,0	3,0	3,2	3,4	3,6
uszkodzenia kończyny dolnej	4,5	3,4	3,7	4,1	4,5	4,9	5,8
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	9,3	1,5	4,5	9,7	7,3	11,4	17,9

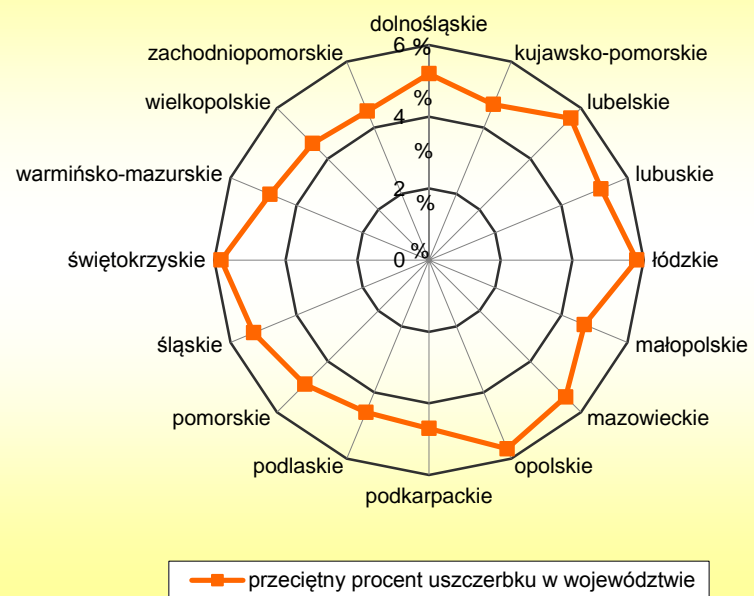
TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	63 025	100,0	5,0
Dolnośląskie	6 431	10,2	5,2
Kujawsko-pomorskie	3 037	4,8	4,7
Lubelskie	3 491	5,5	5,6
Lubuskie	1 906	3,0	5,2
Łódzkie	3 367	5,3	5,8
Małopolskie	3 933	6,2	4,7
Mazowieckie	5 854	9,3	5,4
Opolskie	706	1,1	5,7
Podkarpackie	3 010	4,8	4,7
Podlaskie	2 036	3,2	4,6
Pomorskie	4 887	7,8	4,9
Śląskie	7 517	11,9	5,3
Świętokrzyskie	2 087	3,3	5,8
Warmińsko-mazurskie	2 531	4,0	4,8
Wielkopolskie	9 265	14,7	4,6
Zachodniopomorskie	2 967	4,7	4,5

Rys.7 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw



Rys.8 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy w poszczególnych województwach

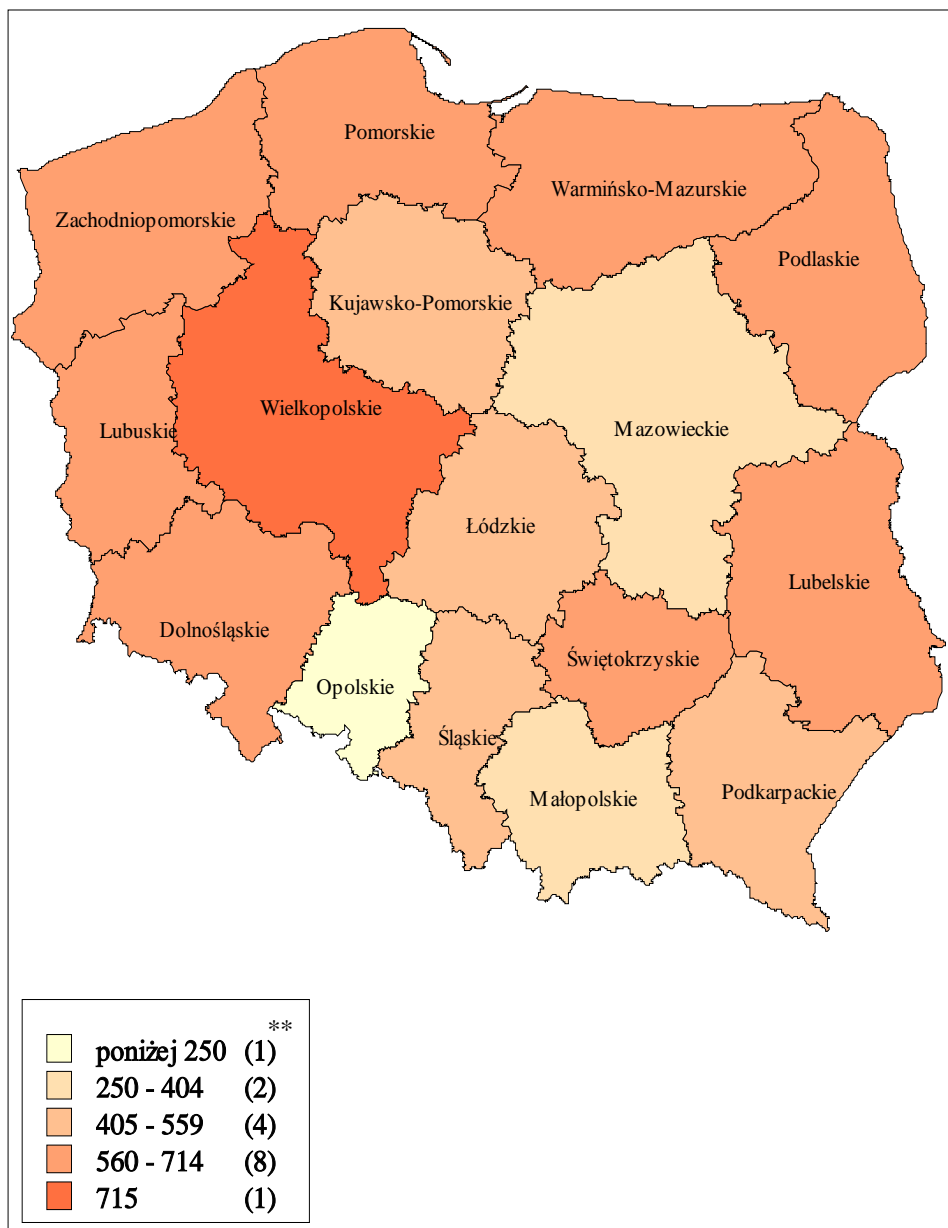


**TABL. 15 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY W PRZELICZENIU
NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2015-2016**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓLEM	2015	526
	2016	501
	a	95,2
Dolnośląskie	2015	668
	2016	632
	a	94,6
Kujawsko-pomorskie	2015	557
	2016	490
	a	88,0
Lubelskie	2015	669
	2016	664
	a	99,3
Lubuskie	2015	592
	2016	612
	a	103,4
Łódzkie	2015	435
	2016	421
	a	96,8
Małopolskie	2015	364
	2016	360
	a	98,9
Mazowieckie	2015	282
	2016	267
	a	94,7
Opolskie	2015	344
	2016	248
	a	72,1
Podkarpackie	2015	558
	2016	525
	a	94,1
Podlaskie	2015	637
	2016	685
	a	107,5
Pomorskie	2015	691
	2016	639
	a	92,5
Śląskie	2015	486
	2016	469
	a	96,5
Świętokrzyskie	2015	611
	2016	645
	a	105,6
Warmińsko-mazurskie	2015	762
	2016	667
	a	87,5
Wielkopolskie	2015	748
	2016	715
	a	95,6
Zachodniopomorskie	2015	621
	2016	594
	a	95,7

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w wyniku wypadków przy pracy
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących *
według województw**



* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.2 . Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy lub w związku ze sposobem wykonywania pracy (Kodeks pracy art. 235). Wykaz chorób zawodowych, szczególne zasady postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach zostały określone w Obwieszeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz.U. 2013 r., poz. 1367). Choroby, które nie zostały wyszczególnione w wykazie nie są uznawane za choroby zawodowe.

Liczba orzeczeń powypadkowych wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS w 2016 r. w związku z chorobą zawodową wyniosła 2,2 tys. orzeczeń, z czego 93,3% (tj. 2,0 tys. orzeczeń) stanowiły orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu.

Najczęściej poszkodowanymi z orzeczonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w związku z chorobą zawodową byli mężczyźni, którzy stanowili 71,4% badanej zbiorowości (w porównaniu z rokiem 2015 więcej o 3 punkty procentowe).

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku chorób zawodowych wyniósł 18,8% (w 2015 r. – 19,6% uszczerbku). Można zaobserwować zdecydowaną różnicę wysokości uszczerbku w zależności od płci poszkodowanych, i tak dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 20,2% , natomiast dla kobiet – 14,9% uszczerbku. Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w woj. dolnośląskim – 22,8% uszczerbku, zaś najniższy w woj. podlaskim – 7,5% uszczerbku.

W oparciu o analizę miar pozycyjnych danych jednostkowych ustalono, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń powypadkowych (kwartył pierwszy Q1) wydanych w związku z chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu kształtował się na poziomie 10,0%. W połowie orzeczeń (mediana Me) wysokość uszczerbku na zdrowiu nie przekroczyła 15,2% uszczerbku.

W przypadku 75% orzeczeń (kwartył trzeci Q3) procentowa ocena uszczerbku wyniosła nie więcej niż 20,4% uszczerbku.

Dominującą (dominanta D) wysokością uszczerbku powstałego w związku z chorobą zawodową był uszczerbek wynoszący 10,0%.

Najliczniejszą grupą poszkodowanych, stanowiącą 45,6% badanej zbiorowości były osoby w wieku powyżej 59 lat. W tej grupie wiekowej odnotowano również najwyższy przeciętny procent uszczerbku – 23,1%.

Uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową najczęściej orzekany był w granicach 11-20%. Dla 38,9% badanej zbiorowości orzeczono uszczerbek w takim przedziale procentowym, tj. o 0,3 punktu procentowego mniej niż w roku poprzednim.

Średni wiek osób poszkodowanych w związku z chorobą zawodową wyniósł 58,2 roku (w przypadku mężczyzn wyniósł 59,1 roku, w przypadku kobiet – 55,9 roku).

Najczęściej uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku choroby zawodowej spowodowany był przez: pylice płuc – 29,1% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 18,0% oraz schorzenia nerwów, mięśni – 13,8%. Należy zaznaczyć, że w przypadku mężczyzn główną przyczyną powstania choroby zawodowej były pylice płuc (39,2% badanej zbiorowości mężczyzn), natomiast wśród kobiet schorzenia nerwów, mięśni (34,0% przypadków).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w odniesieniu do nowotworów złośliwych – 55,4% uszczerbku.

Największy odsetek liczby orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w związku z chorobą zawodową obserwujemy w woj. śląskim – 37,7% ogółu orzeczeń wydanych z tytułu choroby zawodowej (znacznie wyższy niż w roku poprzednim – o 7,8 punktu procentowego), najniższy zaś w woj. opolskim – 0,4% orzeczeń.

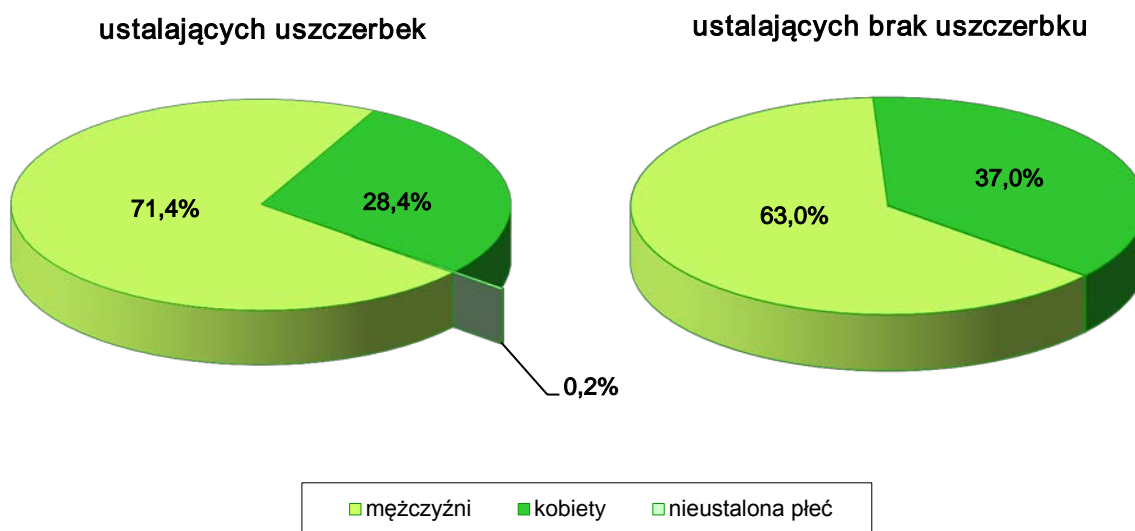
Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową wydanych przez lekarzy orzeczników w 2016 r. (podobnie jak w 2015 r.) dla całej Polski w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) wyniosła 16 orzeczeń.

Najczęściej orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową (w przeliczeniu na 100 tys. pracujących) wydawane były przez lekarzy orzeczników ZUS w woj. śląskim (47 orzeczeń), świętokrzyskim (26 orzeczeń) oraz dolnośląskim (23 orzeczenia), najrzadziej w woj. opolskim (3 orzeczenia), mazowieckim i podlaskim (po 5 orzeczeń) oraz lubuskim (6 orzeczeń).

TABL. 16 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z CHOROBYMI ZAWODOWYMI

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	2 150	2 007	93,3	135	6,3	8	0,4
Mężczyźni	1 521	1 432	94,1	85	5,6	4	0,3
Kobiety	624	570	91,3	50	8,0	4	0,6
nieustalona płeć	5	5	100,0	-	-	-	-

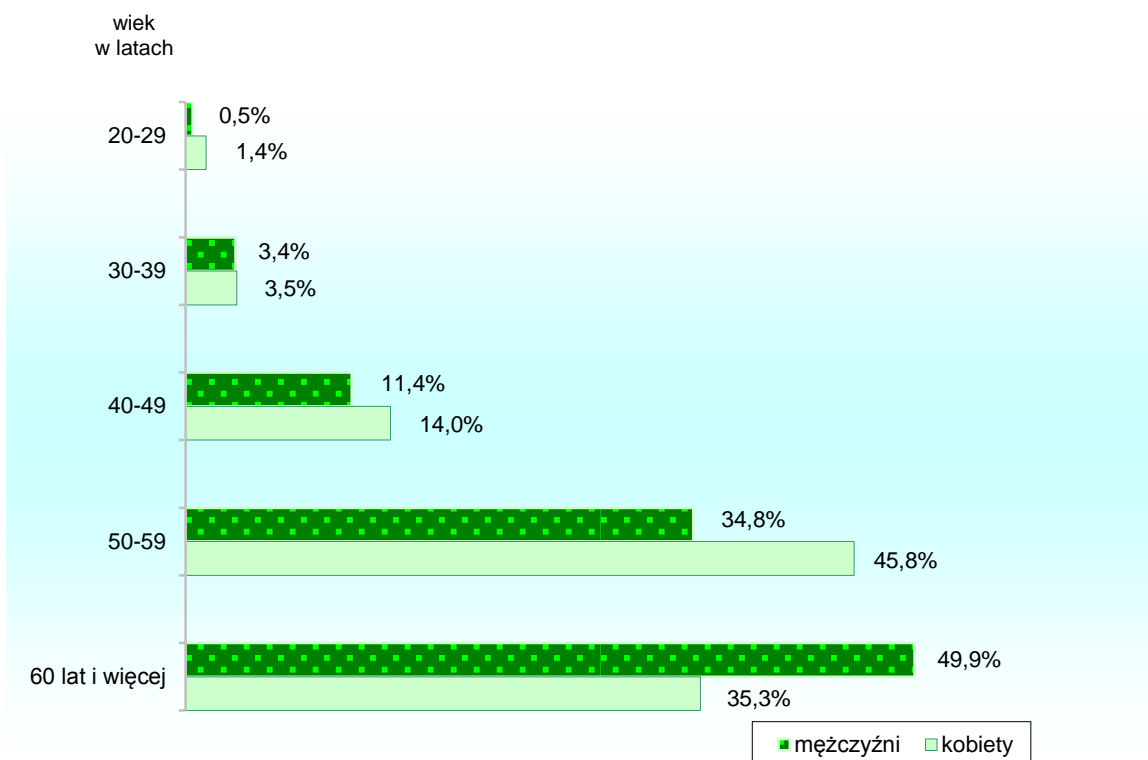
Rys. 10 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych



TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU W WYNIKU CHOROBY ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	2 007	18,8	1 432	20,2	570	14,9	5
z tego:							
20-29	15	14,7	7	18,1	8	11,6	-
30-39	69	10,8	49	11,3	20	9,4	-
40-49	243	13,5	163	14,6	80	11,2	-
50-59	759	16,0	498	17,1	261	13,8	-
60 lat i więcej	916	23,1	715	24,4	201	18,5	-
nieustalony wiek poszkodowanych	5	.	-	-	-	-	5
Średni wiek	58,2	x	59,1	x	55,9	x	x

Rys. 11 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku chorób zawodowych



**TABL. 18 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2015-2016**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2015	1 966	1 345	611	10
	2016	2 007	1 432	570	5
	a	102,1	106,5	93,3	50,0
do 10	2015	679	410	269	-
	2016	758	506	252	-
	a	111,6	123,4	93,7	-
11-20	2015	771	512	256	3
	2016	781	540	239	2
	a	101,3	105,5	93,4	66,7
21-30	2015	318	255	62	1
	2016	293	231	62	-
	a	92,1	90,6	100,0	-
31-40	2015	63	55	8	-
	2016	49	43	6	-
	a	77,8	78,2	75,0	-
41-50	2015	73	63	9	1
	2016	60	54	6	-
	a	82,2	85,7	66,7	-
51-60	2015	20	17	1	2
	2016	30	28	2	-
	a	150,0	164,7	200,0	-
61-70	2015	16	12	4	-
	2016	7	7	-	-
	a	43,8	58,3	-	-
71-80	2015	18	15	2	1
	2016	16	12	3	1
	a	88,9	80,0	150,0	100,0
81-90	2015	2	2	-	-
	2016	6	6	-	-
	a	300,0	300,0	-	-
91-100	2015	6	4	-	2
	2016	7	5	-	2
	a	116,7	125,0	-	100,0

TABL. 19 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU ORAZ PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	2 007	100,0	1 432	100,0	570	100,0	5
do 4	23	1,1	12	0,8	11	1,9	-
5-10	735	36,6	494	34,5	241	42,3	-
11-20	781	38,9	540	37,7	239	41,9	2
21-30	293	14,6	231	16,1	62	10,9	-
31-40	49	2,4	43	3,0	6	1,1	-
41-50	60	3,0	54	3,8	6	1,1	-
51-60	30	1,5	28	2,0	2	0,4	-
61-70	7	0,3	7	0,5	-	-	-
71-80	16	0,8	12	0,8	3	0,5	1
81-90	6	0,3	6	0,4	-	-	-
91-100	7	0,3	5	0,3	-	-	2

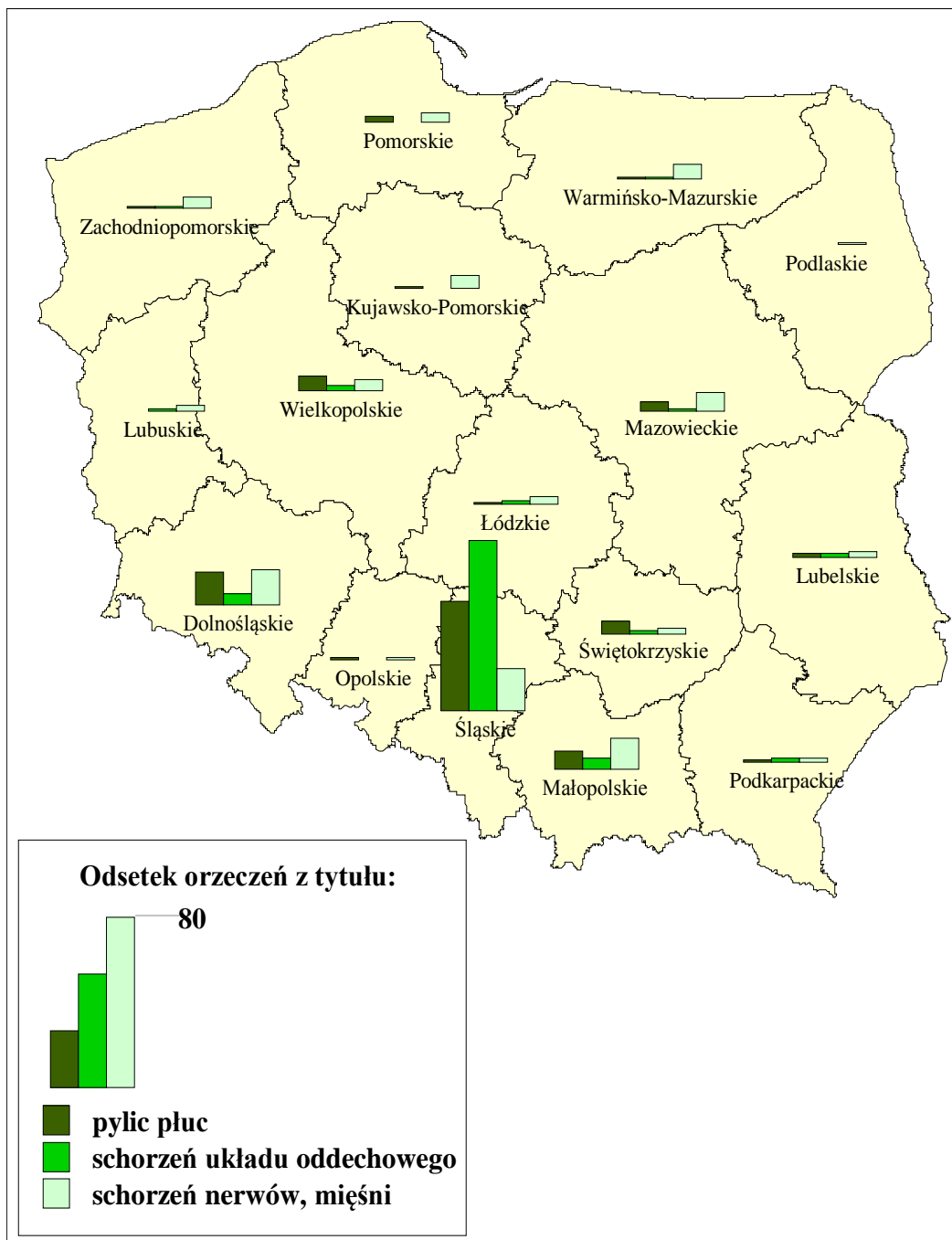
TABL. 20 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	58,2	59,1	55,9
do 4	49,1	50,2	48,0
5-10	53,7	53,8	53,4
11-20	60,1	61,5	57,1
21-30	61,3	61,5	60,7
31-40	64,5	64,8	62,3
41-50	64,3	64,2	65,2
51-60	63,7	64,1	58,0
61-70	65,4	65,4	-
71-80	65,1	64,7	66,7
81-90	63,5	63,5	-
91-100	68,4	68,4	-

**TABL. 21 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	0,4	0,5	0,2
pylice płuc	29,1	39,2	3,5
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	18,0	23,4	4,7
byssinoza	0,2	0,1	0,4
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	0,1	-	0,4
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	0,2	0,2	0,2
przewlekłe choroby narządu głosu	10,8	1,7	33,7
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	0,1	0,1	-
nowotwory złośliwe	1,7	2,0	0,7
choroby skóry	2,9	1,5	6,7
schorzenia nerwów, mięśni	13,8	5,8	34,0
uszkodzenia narządu słuchu	8,1	11,3	0,2
zespół wibracyjny	1,3	1,8	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	0,6	0,8	0,2
choroby zakaźne lub pasożytnicze	11,0	10,2	13,2
nieustalona choroba zawodowa	1,4	1,2	2,1

Rys.12 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw i najczęściej występujących rodzajów schorzeń



TABL. 22 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	18,8	20,2	14,9
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	42,8	32,1	80,0
pylice płuc	17,7	17,5	21,9
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	25,4	26,1	17,3
byssinoza	40,0	35,0	45,0
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	17,5	-	17,5
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	14,0	12,0	20,0
przewlekłe choroby narządu głosu	17,6	19,2	17,4
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	10,8	10,8	-
nowotwory złośliwe	55,4	50,8	66,3
choroby skóry	11,7	10,4	12,5
schorzenia nerwów, mięśni	10,2	10,7	9,9
uszkodzenia narządu słuchu	24,4	24,3	30,0
zespół wibracyjny	26,7	26,7	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	27,5	29,3	5,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	12,1	10,8	14,7

TABL. 23 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	58,2	59,1	55,9
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	57,8	56,1	69,0
pylice płuc	58,0	57,5	68,7
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	64,2	65,1	52,9
byssinoza	66,0	69,0	63,0
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	56,0	-	56,0
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	47,8	43,7	60,0
przewlekłe choroby narządu głosu	60,4	65,6	59,7
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	65,2	63,0	-
nowotwory złośliwe	61,5	65,4	64,0
choroby skóry	49,5	50,2	49,1
schorzenia nerwów, mięśni	52,1	50,4	52,8
uszkodzenia narządu słuchu	60,1	60,1	58,0
zespół wibracyjny	55,8	55,8	-
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	59,2	59,3	57,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	54,5	55,2	53,2

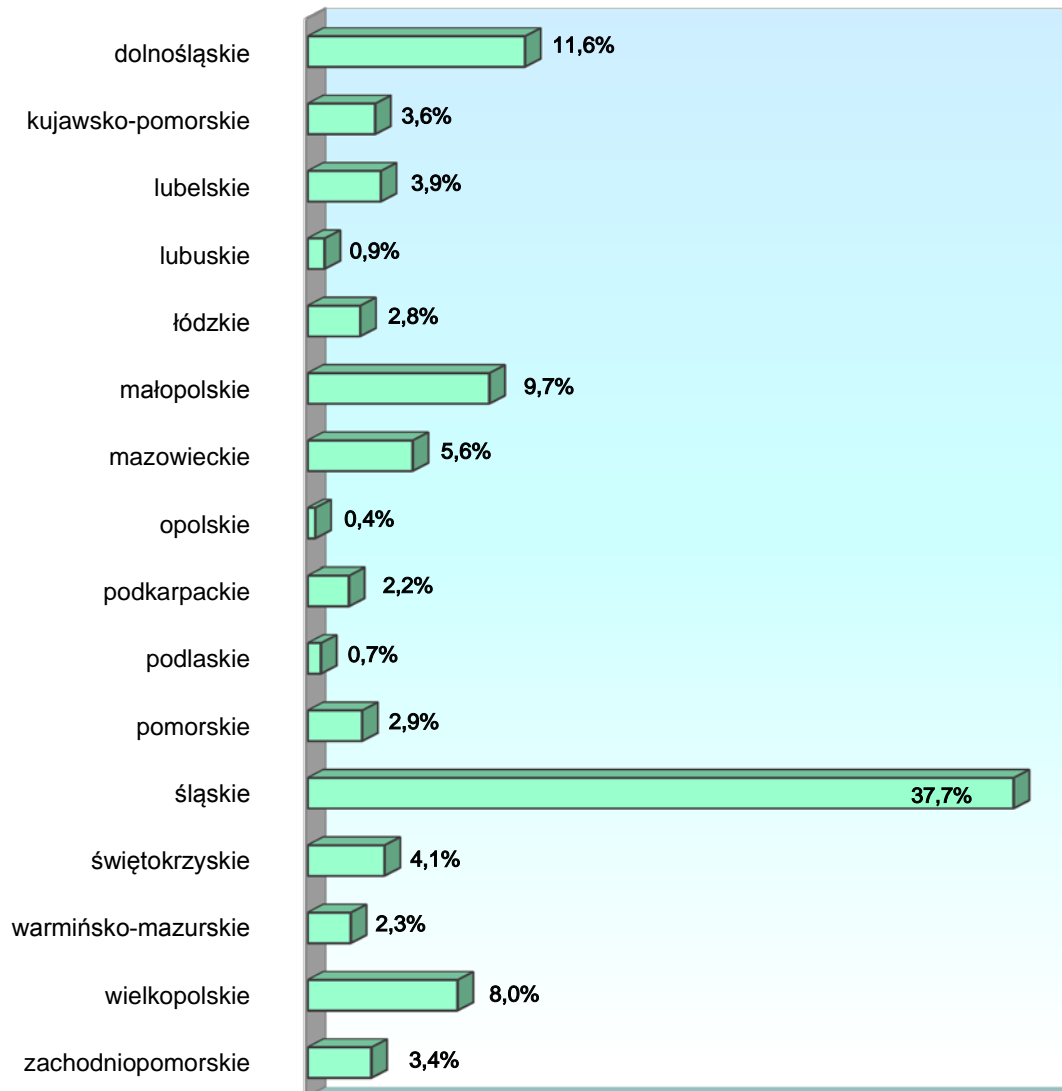
**TABL. 24 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	wiek osób poszkodowanych				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	18,8	14,7	10,8	13,5	16,0	23,1
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	42,8	-	-	5,0	37,5	50,0
pylice płuc	17,7	80,0	13,6	14,8	14,9	22,1
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	25,4	10,0	12,1	15,0	24,2	26,9
byssinoza	40,0	-	-	-	-	40,0
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	17,5	-	-	-	17,5	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	14,0	-	10,0	1,0	-	22,5
przewlekłe choroby narządu głosu	17,6	-	-	-	17,5	17,7
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	10,8	-	-	-	-	10,8
nowotwory złośliwe	55,4	-	-	-	66,0	50,3
choroby skóry	11,7	9,3	7,7	10,7	9,8	22,8
schorzenia nerwów, mięśni	10,2	8,5	7,9	10,1	9,9	12,0
uszkodzenia narządu słuchu	24,4	-	30,0	23,8	23,7	24,6
zespół wibracyjny	26,7	-	-	27,1	25,0	28,0
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-	-
choroby narządu wzroku	27,5	-	30,0	3,5	33,3	31,4
choroby zakaźne lub pasożytnicze	12,1	11,8	10,3	12,2	12,5	12,0

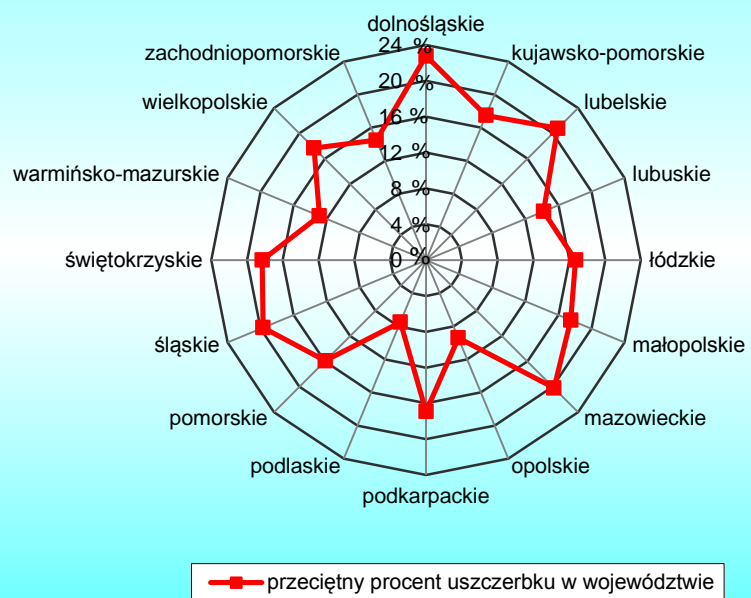
TABL. 25 LICZBA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	2 007	100,0	18,8
Dolnośląskie	232	11,6	22,8
Kujawsko-pomorskie	72	3,6	17,5
Lubelskie	78	3,9	20,8
Lubuskie	19	0,9	14,2
Łódzkie	57	2,8	16,7
Małopolskie	195	9,7	17,5
Mazowieckie	113	5,6	20,2
Opolskie	8	0,4	9,4
Podkarpackie	45	2,2	16,9
Podlaskie	14	0,7	7,5
Pomorskie	59	2,9	15,9
Śląskie	757	37,7	19,7
Świętokrzyskie	83	4,1	18,3
Warmińsko-mazurskie	46	2,3	12,9
Wielkopolskie	161	8,0	17,7
Zachodniopomorskie	68	3,4	14,5

Rys. 13 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw



Rys. 14 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych w poszczególnych województwach



**TABL. 26 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 TYS.
PRACUJĄCYCH* W LATACH 2015-2016**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2015	16
	2016	16
	a	100,0
Dolnośląskie	2015	25
	2016	23
	a	92,0
Kujawsko-pomorskie	2015	13
	2016	12
	a	92,3
Lubelskie	2015	17
	2016	15
	a	88,2
Lubuskie	2015	7
	2016	6
	a	85,7
Łódzkie	2015	7
	2016	7
	a	100,0
Małopolskie	2015	20
	2016	18
	a	90,0
Mazowieckie	2015	6
	2016	5
	a	83,3
Opolskie	2015	4
	2016	3
	a	75,0
Podkarpackie	2015	10
	2016	8
	a	80,0
Podlaskie	2015	9
	2016	5
	a	55,6
Pomorskie	2015	11
	2016	8
	a	72,7
Śląskie	2015	37
	2016	47
	a	127,0
Świętokrzyskie	2015	29
	2016	26
	a	89,7
Warmińsko-mazurskie	2015	14
	2016	12
	a	85,7
Wielkopolskie	2015	16
	2016	12
	a	75,0
Zachodniopomorskie	2015	8
	2016	14
	a	175,0

* poza rolnictwem indywidualnym

Rys.15 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych w przeliczeniu na 100 tys. pracujących* według województw



* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS

W 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 65,7 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych, tj. o 2% mniej niż w 2015 r.

Wśród tych odszkodowań 97,3% (tj. 64,0 tys.) stanowiły jednorazowe odszkodowania wypłacone z tytułu wypadków przy pracy (tj. o 2,2% mniej niż w 2015 r.). W związku z chorobą zawodową liczba tych odszkodowań wyniosła 1,7 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 5,2%.

Ogólna kwota wypłaconych przez ZUS w 2016 r. jednorazowych odszkodowań powypadkowych wyniosła 308,4 mln zł, z czego 91,2% tej kwoty, czyli 281,2 mln zł stanowiły odszkodowania wypłacone z tytułu wypadków przy pracy, a 8,8% (czyli 27,2 mln zł) – odszkodowania wypłacane w związku z chorobą zawodową.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 65,2 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 273,9 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 495 odszkodowań, tj. 0,8% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 34,5 mln zł, stanowiącą 11,2% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

Przeciętna wysokość wypłaconego w 2016 r. jednorazowego odszkodowania powypadkowego wyniosła 4,7 tys. zł.

TABL. 27 JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE WYPŁACONE PRZEZ ZUS W 2016 ROKU

Okoliczności powstania uszczerbku	Jednorazowe odszkodowania powypadkowe		Kwota wypłaconych jednorazowych odszkodań powypadkowych w tys. zł
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM			
OGÓŁEM w tym z tytułu:	65 711	100,0	308 385,7
wypadku przy pracy	63 960	97,3	281 206,7
choroby zawodowej	1 750	2,7	27 151,7
Jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu			
OGÓŁEM w tym z tytułu:	65 216	100,0	273 871,7
wypadku przy pracy	63 520	97,4	251 066,9
choroby zawodowej	1 695	2,6	22 777,6
Jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego			
OGÓŁEM z tego z tytułu:	495	100,0	34 514,0 *
wypadku przy pracy	440	88,9	30 139,8
choroby zawodowej	55	11,1	4 374,2

* łącznie ze zwiększeniami z tytułu przysługującego na każde z uprawnionych dzieci i innych członków rodziny